

กลุ่มของความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์ของผู้หญิงในมุมมองของคนรัสเซีย:
กรณีศึกษาผ่านสุภาษิต

A group of meanings that reflect the image of women from the perspective of
Russian people: a case study of proverbs

ปริตต์ อรุณโอบษฐ์^{1*}

Parit Aroonost^{1*}

(Received: May 1, 2023; Revised: June 17, 2023; Accepted: June 27, 2023)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษากลุ่มความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์ของผู้หญิงผ่านมุมมองของชาวรัสเซียในอดีต ผ่านการศึกษาสุภาษิตที่ปรากฏคำเรียกหรือสัญลักษณ์ที่สื่อถึงผู้หญิง โดยเน้นการวิเคราะห์ผ่านแหล่งข้อมูลรวบรวมสุภาษิตภาษารัสเซียจากพจนานุกรมสุภาษิต และแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 65 ลำนวน วิเคราะห์และจัดกลุ่มตามความหมายที่สะท้อนผ่านสุภาษิตเกี่ยวกับผู้หญิงในประเด็นต่าง ๆ เพื่อแสดงถึงภาพลักษณ์ทั้งในเชิงบวกและภาพลักษณ์เชิงลบของชาวรัสเซียที่มีต่อผู้หญิงในอดีต ผลการศึกษาพบว่า คนรัสเซียมีมุมมองเชิงลบต่อผู้หญิงมากกว่าเชิงบวกอย่างเห็นได้ชัด โดยภาพลักษณ์ที่ปรากฏในสุภาษิตสามารถแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ 1) ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงง่าย 2) ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านภาระหน้าที่ 3) ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านการพูดคุยนินทาและการส่งเสียงดัง 4) ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านสติปัญญา 5) ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านความขัดแย้งและความแตกแยก 6) ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านการเน้นอารมณ์ความรู้สึกเป็นที่ตั้ง 7) ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านข้อจำกัดของการใช้ประโยชน์และคุณค่า 8) ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านพฤติกรรมที่ดื้อรั้น และ 9) ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านการขาดความน่าเชื่อถือ การศึกษาดังกล่าวสามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งของกรณีศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมทางความคิด ตลอดจนพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของบทบาทสตรีที่แฝงไปด้วยอคติบนสังคมของชายเป็นใหญ่ได้

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์ ผู้หญิง สุภาษิต ภาษารัสเซีย

¹สาขารัสเซียและยูเรเชียศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹Russian and Eurasian studies, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

*Corresponding author. E-mail: parit.a@arts.tu.ac.th

Abstract

This research examined a group of meanings that reflect the historical image of women from the perspective of Russian people by studying the proverbs or symbols related to women. The data were gathered from Russian proverb dictionaries and electronic sources, totaling 65 proverbs. The data were analyzed and categorized the meanings highlighting both positive and negative historical image of women in Russian context. The results indicated that Russians generally held more negative views towards women. The identified groups of women imagery portrayed in the proverbs include: 1) inconsistency and indecision; 2) societal responsibilities and role; 3) talkativeness and loudness; 4) intelligence; 5) conflict-making; 6) emotional centering; 7) value limitations and worthlessness; 8) stubbornness; and 9) unreliability. This study contributes to the understanding of relationship between language and culture perceptions, as well as the historical development of gender roles and attitudes in patriarchal prejudices within Russian society.

Keywords: Image, Women, Proverbs, Russian

บทนำ

หนึ่งในบทบาทของภาษาที่สำคัญสำหรับการดำรงอยู่ของมนุษย์ในแต่ละยุคคนนอกเหนือจากการสื่อสาร คือการให้หรือส่งต่อชุดข้อมูลต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้สัมผัสจากสภาพแวดล้อมรอบตัวในสังคมของตน ชุมทรัพย์ในรูปแบบข้อมูลดังกล่าวที่มนุษย์สังสรรค์มาหลายอย่างมีลักษณะเป็นปรัชญา แก่นความคิด หรือแนวคิดของผู้คนในยุคก่อนที่สามารถให้ประโยชน์ให้กับคนรุ่นหลัง หรือสามารถสะท้อนการรับรู้ วัฒนธรรม ความคิด และมุมมองของผู้คนในอดีตได้ ลักษณะการใช้ภาษาเพื่อนำเสนอประเด็นดังกล่าวในบางครั้งอยู่ในสิ่งที่เรียกว่าสุภาษิตหรือภาษิต คำว่า “สุภาษิต” ตามความหมายของราชบัณฑิต ประกอบไปด้วยองค์ประกอบสองประการหลัก หนึ่งใน “ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านาน” และสอง คือ “คำกล่าวที่เป็นคติคำสอนให้ประพฤติหรือไม่ประพฤติอย่างใดอย่างหนึ่ง” (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2550)

สุภาษิตจึงไม่เพียงมีความเก่าแก่และทรงคุณค่าในการเป็นหลักยึดหลักปฏิบัติเพื่อแนะนำสั่งสอนผู้คนในรุ่นต่าง ๆ แต่ยังสามารถเป็นสิ่งที่สะท้อนการนำเสนอมุมมองของผู้คนในอดีต ทั้งนี้ความหมายข้างต้นสอดคล้องกับนักวิชาการชาวรัสเซียที่ได้ให้คำนิยามสุภาษิตว่าเป็น คำสอนในรูปอุปมาขนาดสั้นและการใช้ภาษาทั่ว ๆ ไปที่ได้รับการเผยแพร่และเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้คน (Dal, 1957) โดยสะท้อนถึง

ประสบการณ์ทางสังคมและประวัติศาสตร์ของผู้คนที่มีอายุหลายศตวรรษ (Martynova & Mitrofanova, 1986) นอกจากนี้จุดที่เพิ่มเติมความหมายของสุภาษิตที่แตกต่างจากนิยามของไทยคือการเปรียบเทียบเป็น “คำตัดสิน” ที่สามารถประเมินสิ่งที่ดีและไม่ดีได้ (Dal, 1957) จากประเด็นด้านความหมายต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่าสุภาษิตสามารถเสนอมุมมองของผู้คนในประเด็นต่าง ๆ ในแต่ละสังคมทั้งเชิงบวกและเชิงลบได้ ซึ่งมีนัยยะครอบคลุมถึง “ภาพลักษณ์” ในประเด็นนั้น ๆ ได้

ภาพลักษณ์ตามความหมายของราชบัณฑิตยสถาน คือ “ภาพที่เกิดจากความนึกคิดหรือที่คิดว่าควรจะเป็นเช่นนั้น” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) นอกจากนี้นักวิชาการไทยได้เพิ่มเติมความหมายด้านความรู้สึกในนิยาม โดยกล่าวถึงภาพลักษณ์ว่าเป็น “ภาพในใจ เกิดจากการใช้ถ้อยคำสร้างให้เกิดความคิด ความรู้สึกและความประทับใจโดยอาศัยจินตนาการ” (กุลหลาบ มัลลิกะมาส, 2537) หากมีการนำความคิดและความรู้สึกเข้ามาสู่การพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ หลีกเลียงไม่ได้ในการพัฒนาไปสู่การประเมินคุณค่าเชิงบวกและลบในเรื่องนั้น ๆ สอดคล้องกับสาระสำคัญของภาพลักษณ์เชิงซ้อนซึ่งจัดเป็นประเภทหนึ่งของภาพลักษณ์ตามมุมมองของพรทิพย์ พิมลสินธ์ (2540) นักวิชาการอีกท่านหนึ่ง โดยระบุว่าภาพลักษณ์มีทั้งลักษณะเชิงบวกและเชิงลบตามความคิดของบุคคล ซึ่งพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ฐานะ การศึกษา และอื่น ๆ เนื่องด้วยปัจจัยด้านวัฒนธรรมและความคิดความเชื่อของผู้คนในแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน ทำให้การสะท้อนภาพลักษณ์เชิงบวกและเชิงลบในเรื่องต่าง ๆ ผ่านสุภาษิตแต่ละภาษาจึงอาจมีทั้งจุดร่วมและจุดที่แตกต่างกันไป งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาประเด็นเรื่องภาพลักษณ์ที่มีต่อเพศหญิงในสุภาษิตรัสเซียซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนถึงมุมมองของชนชาติรัสเซียในอดีตได้

บทบาทของเพศหญิงเป็นหนึ่งในหัวข้อที่ได้รับการตั้งคำถามอยู่มากในยุคปัจจุบันโดยเฉพาะในประเด็นด้านการแสวงหาความเท่าเทียมกับเพศชายและการป้องกันการกดขี่ทางเพศในยุคสังคมแบบปิดทึบไทย ดังจะพบได้จากการเกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อผลักดันแนวคิดสตรีนิยมหรือเฟมินิสต์ขึ้นผ่านองค์กรหรือหน่วยงานในแต่ละประเทศ การศึกษาวิจัยบทบาทเพศหญิงที่หลายฝ่ายมองว่าถูกกดทับและถูกลดคุณค่าในหลายสังคมจึงเป็นหนึ่งในหัวข้อที่ได้รับความนิยมในสาขาต่าง ๆ ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ในมิติด้านภาษาบทบาทและภาพลักษณ์ของสตรีได้รับการศึกษาผ่านสำนวนสุภาษิตจากหลากหลายภาษา โดยสะท้อนให้รับรู้ผ่านมุมมองของคนชาติต่าง ๆ ที่มีต่อผู้หญิงในอดีตซึ่งมักปรากฏภาพลักษณ์เชิงลบทั้งในส่วนของโลกตะวันออกในหลายประเทศที่อยู่ฐานคิดของสังคมแบบชายเป็นใหญ่ซึ่งจะพบได้จากการนำเสนอบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงที่เชื่อมโยงกับการทำงานบ้าน เรื่องครัวเรือน การมีหน้าที่ในการปรนนิบัติสามีและคนในครอบครัว การครองตนในการไม่ออกใจ (วรารัชต์ มหามนตรี, 2557; อุบล เทศทอง, 2548) ในขณะที่โลกตะวันตกพบการนำเสนอ

อคติทางเพศโดยเฉพาะเพศหญิงที่ถูกกลบตบบาทในสังคม ซึ่งเชื่อมโยงกับบทบาทของความเชื่อเรื่อง
สิ่งเหนือธรรมชาติตลอดจนบทบาททางคริสต์ศาสนาในอดีต (อาทิตย์ จิตรโท, 2558)

ทั้งนี้ในแวดวงวิชาการไทยยังไม่พบงานวิจัยผ่านสุภาษิตรัสเซียซึ่งถือเป็นหนึ่งในตัวแทนของการ
มองบทบาทและความสำคัญของผู้หญิงในโลกตะวันตก การศึกษาภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสุภาษิต
รัสเซียจึงสามารถใช้เป็นกรณีศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม เพื่อทำความเข้าใจใน
ประเด็นด้านบทบาททางเพศในสังคมของคนรัสเซียซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ในรายวิชาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม การนำมาใช้ต่อยอดสำหรับการศึกษารายวิชาภาษารัสเซียเพื่อ
เข้าใจโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษารัสเซียควบคู่กับบริบททางสังคม อีกทั้งงานวิจัยดังกล่าว
ยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการทางความคิดของชาวรัสเซียที่มีต่อผู้หญิงในอดีตที่มีอิทธิพล
ต่อการเกิดกระแสการเรียกร้องความเท่าเทียมทางสังคมในรัสเซียในยุคต่าง ๆ ได้ อาทิ ช่วงเวลาของ
สหภาพโซเวียตที่มุ่งเน้นความเท่าเทียมทางสังคม หรือในกระแสสังคมยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความ
หลากหลายด้านแนวคิดสตรีนิยมและการกำหนดความสำคัญของผู้หญิงผ่านภาคส่วนของรัฐ เอกชน
หรือหน่วยงานไม่แสวงหาผลกำไร จึงอาจกล่าวได้ว่าผลของการศึกษาข้างต้นมีลักษณะทั้งในเชิง
การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมทางความคิดของผู้คนในสังคมเฉพาะได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

บทความวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการศึกษากลุ่มความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์ของผู้หญิง
ประเภทต่าง ๆ ผ่านการวิเคราะห์สุภาษิตที่ปรากฏคำเรียกหรือสัญลักษณ์ที่สื่อถึงผู้หญิง

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดด้านภาพลักษณ์

ภาพลักษณ์เป็นส่วนประกอบของความรู้สึกรวมของมนุษย์ที่รับรู้จากสภาพแวดล้อมของตน
กับข้อเท็จจริงนั้น ๆ สอดคล้องกับการนิยามความหมายของเสรี วงษ์มณฑา (2541) ที่ระบุถึง
“องค์ประกอบระหว่างข้อเท็จจริงกับการประเมินส่วนตัวของคนใดคนหนึ่ง” ตลอดจนการนิยามของ
พจนานุกรมภาษารัสเซียที่กล่าวถึงผลลัพธ์ของการสะท้อนปรากฏการณ์การรับรู้ของโลกแห่งวัตถุ
ในความคิดของมนุษย์ (Dictionary of the Russian Language, n.d.) มุมมองของการรับรู้ภาพลักษณ์
เกิดจากความคิด ความเชื่อ ตลอดจนความประทับใจของปัจเจกบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ จึงอาจกล่าว
ได้ว่าภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่ไม่ได้ปราศจากอคติโดยสิ้นเชิง

องค์ประกอบของภาพลักษณ์สามารถแบ่งประเภทได้ดังต่อไปนี้ 1) องค์ประกอบเชิงการรับรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ปัจเจกบุคคลสามารถสังเกตได้โดยตรงในด้านสถานที่ บุคคล หรือเหตุการณ์ 2) องค์ประกอบเชิงการเรียนรู้โดยเน้นความรู้เกี่ยวกับประเภทหรือคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ ที่รับรู้ 3) องค์ประกอบเชิงความรู้สึกซึ่งหมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ และ 4) องค์ประกอบเชิงการกระทำที่กล่าวถึงความมุ่งหมายหรือเจตนาสำหรับแนวทางปฏิบัติตอบโต้สิ่งเร้า (ทัศนัย โคตรทอง, 2560) ลักษณะภาพลักษณ์สามารถอยู่ในรูปของสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ได้ ประสบการณ์การรับรู้และการตีความภาพลักษณ์ทำให้สามารถแบ่งการรับรู้แบบอัตวิสัยของมนุษย์ได้เป็นสองแบบหลัก ได้แก่ ภาพลักษณ์เชิงบวก โดยกล่าวถึงความพึงพอใจของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมต่าง ๆ อาทิ การกล่าวชื่นชม การแสดงความสนุกสนาน และภาพลักษณ์เชิงลบ หมายถึง ภาพลักษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นจากความไม่พึงพอใจของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล อาทิ การแสดงลักษณะของการตำหนิ การทะเลาะเบาะแว้ง (กัญญ์วรา เจนพินิจกุล และเกวลี เพชราทิพย์, 2566) งานวิจัยนี้เน้นการนำเสนอภาพลักษณ์ที่สะท้อนการรับรู้เชิงความรู้สึกของชาวรัสเซียและข้อเท็จจริงในรูปแบบภาพลักษณ์ที่ประกอบขึ้นทั้งภาพลักษณ์เชิงบวกและภาพลักษณ์เชิงลบได้

งานวิจัยด้านสำนวนสุภาษิตเกี่ยวกับผู้หญิงในไทยและรัสเซีย

ในมิติทางภาษาของแวดวงวิชาการไทย บทบาทและความสำคัญของเพศหญิงได้รับการศึกษาผ่านสำนวนสุภาษิตในภาษาต่าง ๆ หลากหลายภาษา ได้แก่ การศึกษาภาพสะท้อนโลกทัศน์ของคนไทยต่อผู้หญิงโดยกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงในสามสถานะคือบุตรสาว ภรรยา และมารดา แต่ละสถานะต่างมีบทบาทของตนเอง (วรารัตน์ มหามนตรี, 2557) การศึกษาภาพสะท้อนโลกทัศน์ที่มีต่อผู้หญิงของภาษิตเขมร พบการให้ความสำคัญของผู้หญิงในการเป็นผู้กำหนดฐานะและอนาคตของคนในครอบครัวพร้อมความคาดหวังให้ผู้หญิงปฏิบัติหน้าที่อย่างสมบูรณ์ตามกฎเกณฑ์ที่สังคมของชาวเขมรกำหนด (อุบล เทศทอง, 2548) การศึกษาภาพสตรีที่ปรากฏในสุภาษิตมลายูที่พบความเชื่อมโยงคตินิยมของผู้หญิงกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ส่งผลต่อหลักประพฤติปฏิบัติของผู้หญิงในสังคมไม่ว่าจะเป็นสถานะโสด สมรส หรือเป็นหม้าย (นุรีดา อิบนิสุลัยมาน, 2565)

การศึกษาโลกทัศน์ของชาวจีนต่อผู้หญิงผ่านสำนวนจีนโดยพบการให้คำนิยามความสวยของผู้หญิงที่หลากหลายในแต่ละยุค สถานะสังคมที่เมื่อเติบโตใหญ่ต้องออกเรือนดูแลสามี อบรมบุตร (กัลยาณี กฤตโตปการกิต, 2563) การศึกษาภาพผู้หญิงที่สะท้อนผ่านสุภาษิตอิตาเลียนพบถึงการนำเสนอสถานะของผู้หญิงในเชิงลบ อคติการเกลียดชังผู้หญิง และความไม่เท่าเทียมทางเพศเพื่อกำหนดบทบาทและควบคุมพื้นที่ของผู้หญิงในสังคมของอิตาลี (วิลาลินีเย่ แผงยงค์, 2564) การศึกษาภาพลักษณ์เชิงลบของผู้หญิงในสำนวนสุภาษิตสเปนพบว่าสังคมสเปนเป็นสังคมที่ยึดชายเป็นใหญ่

มีการกล่าวถึงลักษณะเชิงลบของผู้หญิงในสุภาษิตมากมาย อีกทั้งมีการกำหนดบทบาทของผู้หญิงมากมาย เช่น การเชื่อฟังสามี การขยัน การรักษานวลสงวนตัว เป็นต้น (อาทิตย์ จิตรโท, 2558)

ในแวดวงวิชาการรัสเซียพบการศึกษาบทบาทของผู้หญิงทั้งในสุภาษิตรัสเซียเพียงอย่างเดียวและการศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับสุภาษิตในภาษาต่างประเทศอื่น ๆ โดยในการศึกษาด้านสุภาษิตรัสเซียเพียงอย่างเดียวประกอบไปด้วยการศึกษาบทบาทของสุภาษิตในการสร้างภาพลักษณ์ของผู้หญิงในภาพสะท้อนโลกทางภาษา ผลการศึกษาพบภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านความไม่แน่นอนและอารมณ์แปรปรวนที่มีความโดดเด่นมากที่สุดซึ่งเชื่อมโยงกับลักษณะนิสัยของผู้หญิงที่มีความซับซ้อนและเข้าใจยากถือเป็นภาพเหมารวมที่ส่งผลกระทบต่อการรับรู้เรื่องราวของผู้หญิงในยุคปัจจุบันได้ (Fomicheva, 2020) งานวิจัยด้านภาพเหมารวมทั้งเพศในสุภาษิตรัสเซียพบข้อจำกัดของบทบาททางสังคมของผู้หญิงในสังคมสาธารณะ อย่างไรก็ตามภาพลักษณ์ของผู้หญิงยังมีความขัดแย้งกันในเชิงบวกมีการกล่าวชื่นชมความฉลาด ความสวย ความใจดี และความจงรักภักดีในขณะที่มุมมองเชิงลบผู้หญิงถูกมองว่าเป็นผู้ที่ประสอค์มั่งร่ำรวย คนที่ชอบพูดคุยและผู้ที่มีความไร้สาระ (Bychkova, 2020)

ในการศึกษาสำนวนสุภาษิตเชิงเปรียบเทียบพบการศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมที่แสดงภาพเหมารวมทางเพศในสุภาษิตรัสเซียและอังกฤษ โดยผลการศึกษาพบมุมมองเชิงลบที่เกี่ยวกับผู้หญิง ในขณะที่สุภาษิตที่เกี่ยวกับผู้ชายเป็นไปในเชิงบวกในทั้งสองภาษา ในประเด็นของเพศหญิงจากการศึกษาความถี่ของสุภาษิต พบว่าสุภาษิตรัสเซียที่เกี่ยวกับผู้หญิงเชิงลบมีมากกว่าสุภาษิตอังกฤษทั้งหมด พฤติกรรมและลักษณะภายในของผู้หญิง (Shaimardanova & Akhmetova, 2021) การศึกษามโนทัศน์ทางเพศของ “ผู้หญิง” “แม่” และ “ผู้หญิงสาว” ในสำนวนรัสเซีย อังกฤษ และจีน ผลการศึกษาพบความแตกต่างของการให้ความสำคัญของเพศหญิงในแต่ละวัฒนธรรม โดยในวัฒนธรรมรัสเซียผู้หญิงมีความเชื่อมโยงกับการแสดงอารมณ์ ความพร้อมในการปะทะและต่อสู้ ในวัฒนธรรมอังกฤษเชื่อมโยงกับความอดทนอดกลั้น และวัฒนธรรมจีนผู้หญิงเชื่อมโยงกับการปกปิดเป็นความลับ ความลึกลับ (Tokareva, Kirillova & Konnova, 2019)

ในการศึกษาภาพลักษณ์ของผู้ชายและผู้หญิงที่ปรากฏในสำนวนรัสเซียและจีน ประเด็นด้านเพศหญิงพบความเหมือนและความแตกต่างในแต่ละวัฒนธรรม จุดร่วมของทั้งสองวัฒนธรรมคือการให้ความสนใจไปที่ความสวย ความใจดี ความขยัน จุดต่างด้านรูปลักษณ์ภายนอกผู้หญิงจีนจะให้ความสำคัญด้านความอ่อนเยาว์มากกว่า ลักษณะนิสัยให้ความสำคัญกับการอดออมมากกว่า และพฤติกรรมของผู้หญิงจีนจะให้ความสำคัญกับเรื่องการถือพรหมจรรย์ในขณะที่คนรัสเซียมุ่งเน้นด้านอารมณ์ความรู้สึกมากกว่า (Zhang, 2020) ในการศึกษาสุภาษิตที่เกี่ยวกับมุมมองเชิงลบที่เกี่ยวกับผู้หญิงในภาษารัสเซียและภาษาโปรตุเกส ผลการศึกษาพบจุดร่วมในการนำเสนอมุมมองเชิงลบของ

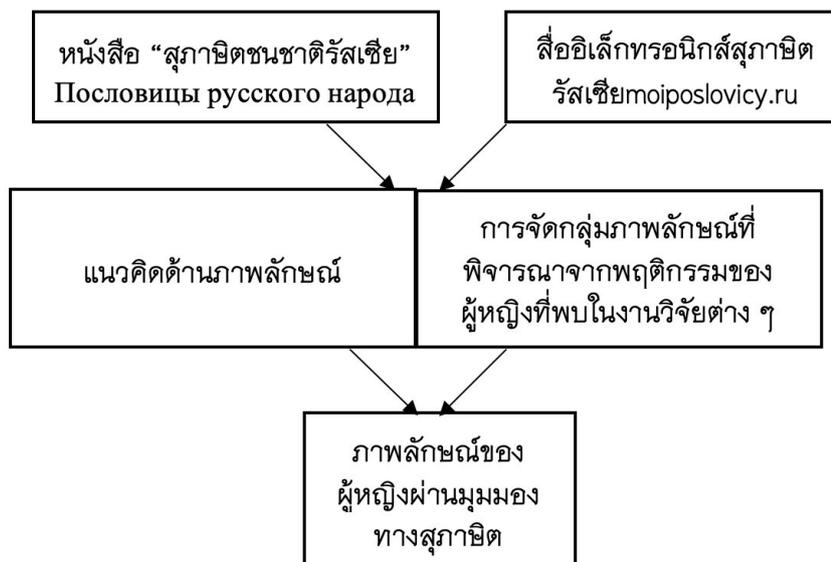
ผู้หญิง โดยผู้หญิง คือ คนที่ชอบพูดจามุ่งร้าย โง่เขลา เจ้าเล่ห์ เจ้าอารมณ์ ขี้หงุดหงิด ถือเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีสถานะต่ำกว่าผู้ชาย มีการเปรียบเทียบผู้หญิงกับสัตว์ในหลากหลายสำนวน

ผลการศึกษาจากงานวิจัยข้างต้นทั้งหมดสะท้อนมุมมองเชิงลบที่มีต่อผู้หญิงโดยเฉพาะในยุโรป ไม่ว่าจะเป็นสเปน โปรตุเกส อิตาลี ในขณะที่มุมมองของชาวตะวันออกมักมีการกำหนดมาตรฐานและบทบาททางสังคมของผู้หญิงไว้อย่างเด่นชัด ทำให้ผู้หญิงต้องมีพฤติกรรมตาม ค่านิยมของสังคม และเนื่องจากภาพเหมารวมเชิงลบที่ปรากฏในแต่ละสัญชาติส่งผลต่ออคติของผู้คนที่มาตั้งแต่ออดีตและยังส่งผลต่อการสืบต่อชุดความคิดเหมารวมต่าง ๆ มาจนถึงผู้คนในยุคสมัยปัจจุบันได้

จากการศึกษาและทบทวนงานวิจัยด้านภาพลักษณ์ของผู้หญิงทั้งในภาษาไทยและภาษารัสเซีย มักมีการจัดประเภทกลุ่มความหมายด้านภาพลักษณ์ผู้หญิงที่พิจารณาจากพฤติกรรมหรือลักษณะการแสดงออกของผู้หญิงในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การให้การดูแลสามี การทำงานบ้านงานครัว พฤติกรรม การพูดคุยนินทา โดยมักเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่มีลักษณะเป็นผลเสียหรือแง่ลบตามมุมมองของผู้คนในแต่ละวัฒนธรรมนั้น ๆ ทำให้การจัดประเภทภาพลักษณ์ในงานวิจัยฉบับนี้เน้นการพิจารณาตามเกณฑ์ด้านพฤติกรรมของผู้หญิงที่ปรากฏในแต่ละสัญชาติรัสเซียเป็นสำคัญ เช่น การเปลี่ยนแปลงและไม่คงที่ การพูดคุยนินทา เป็นต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษากลุ่มความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสัญชาติรัสเซียสามารถสะท้อนผ่านกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษากลุ่มความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์ของผู้หญิงผ่านสุภาษิตรัสเซียผู้วิจัยใช้การเก็บหลักฐานชั้นรองหรือหลักฐานทุติยภูมิในภาษารัสเซียและภาษาไทยโดยมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยด้านภาพลักษณ์และสำนวนสุภาษิตในภาษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพศหญิงหรือมีสัญลักษณ์ที่สื่อถึงความเป็นเพศหญิง

2. เก็บรวบรวมข้อมูลสุภาษิตในภาษารัสเซียที่เกี่ยวข้องกับเพศหญิงหรือมีสัญลักษณ์ที่สื่อถึงความเป็นเพศหญิงรวมทั้งหมด 65 สุภาษิต โดยแหล่งข้อมูลสุภาษิตรัสเซียดังกล่าวประกอบไปด้วย 1) หนังสือ “สุภาษิตชนชาติรัสเซีย” *Пословицы русского народа* (Dal, 1879) 2) แหล่งรวบรวมสุภาษิตรัสเซียมที่เกี่ยวกับผู้หญิงในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เรียกว่า *moiposlovicy.ru* (n.d.) โดยแหล่งข้อมูลหนึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความเก่าแก่และสามารถสะท้อนมุมมองความคิดของผู้คนชาวรัสเซียในหลายศตวรรษที่ผ่านมาได้ ในขณะที่แหล่งข้อมูลที่สองเป็นการนำเสนอสุภาษิตที่อาศัยการรวบรวมมาจากแหล่งสุภาษิตในที่ต่าง ๆ แหล่งข้อมูลทั้งสองจึงสามารถเป็นตัวแทนของการศึกษาสุภาษิตเพื่อทราบถึงภาพลักษณ์ของผู้หญิงชาวรัสเซียในอดีตได้

3. การพิจารณาในการเก็บข้อมูลของสุภาษิตเกี่ยวกับผู้หญิงเน้นสุภาษิตที่ปรากฏคำเกี่ยวกับผู้หญิงในภาษารัสเซียได้แก่ “баба” (ผู้หญิงทั่วไป) “женщина” (ผู้หญิง) “кума” (แม่ทูลหัว) “женская” (ที่เกี่ยวกับผู้หญิง) หรือคำที่เป็นสัญลักษณ์ของเพศหญิง อาทิ “прялка” (เครื่องปั่นด้ายด้วยมือ) “волос” (เส้นผม) “курица” (ไก่ตัวเมีย) “ребра” (กระดูกซี่โครง)

4. การแปลสุภาษิตจากภาษารัสเซียเป็นภาษาไทยเป็นการแปลตรงตามตัวอักษรเป็นสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาความหมายของสุภาษิตภาษารัสเซียที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิง และในบางสุภาษิตจะพิจารณาที่มาเพื่อเข้าใจถึงมุมมองและความคิดของผู้คนที่ปรากฏในแหล่งข้อมูลดังกล่าวมากขึ้น

2. วิเคราะห์และจัดกลุ่มความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์เกี่ยวกับผู้หญิงในสุภาษิตโดยใช้เกณฑ์ด้านลักษณะพฤติกรรมของผู้หญิงในรูปแบบต่าง ๆ โดยสามารถแสดงถึงภาพลักษณ์ทั้งในเชิงบวกและภาพลักษณ์เชิงลบเกี่ยวกับผู้หญิง

3. สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์สุภาษิตเกี่ยวกับผู้หญิงในฐานะข้อมูลที่ปรากฏสามารถแสดงให้เห็นถึงความคล้ายคลึงด้านกลุ่มความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสังคมของชาวรัสเซียในแต่ละกลุ่ม โดยพิจารณาจากเกณฑ์ด้านพฤติกรรมการแสดงออกหรือการกระทำของผู้หญิงในสุภาษิตพร้อมการวิเคราะห์จากแนวคิดด้านภาพลักษณ์ซึ่งสามารถเรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อยได้ดังต่อไปนี้

1. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงง่าย

สุภาษิตรัสเซียในกลุ่มดังกล่าวมีสัดส่วนมากที่สุด โดยพบทั้งสิ้น 11 สุภาษิต เน้นการสะท้อนพฤติกรรมของผู้หญิงที่มักมีความไม่แน่นอนและมีการเปลี่ยนแปลงตามบริบทและความต้องการของตน อยู่เสมอโดยสามารถสังเกตได้จากตัวอย่างต่าง ๆ ต่อไปนี้

สุภาษิตรัสเซีย	คำแปลแบบตรงตัวในภาษาไทย
Перекасти-поле – бабий ум	ต้นท่มเบิลวีตคือความคิดของผู้หญิง
У бабы семь пятниц на неделе	ผู้หญิงมีเจ็ดวันศุกร์ในหนึ่งสัปดาห์
Женские немощи (болести) догадки лечат	ความเจ็บป่วยของผู้หญิงรักษาได้จากการคาดเดา
Девичьи (женские) думы изменчивы	ความคิดของผู้หญิงเปลี่ยนแปลงได้
Женские умы – что татарские сумы	ความคิดของผู้หญิงเหมือนกระเป๋าของชาวตาตาร์
На женский норов нет угадчика	ลักษณะของผู้หญิงไม่มีผู้คาดเดาได้

สุภาษิตต่าง ๆ อยู่ในลักษณะคำเปรียบถึงความไม่แน่นอนของผู้หญิงในหลากหลายบริบท อาทิ ต้นท่มเบิลวีตซึ่งเป็นพืชผลัดถิ่นที่โครงสร้างส่วนบนเมื่อโตเต็มที่จะแยกออกจากรากและลำต้นของตน จากลมแรงโดยเปรียบกับความคิดของผู้หญิงที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การเปรียบวิถีชีวิตของผู้คน ในวันศุกร์จากสุภาษิต “ผู้หญิงมีเจ็ดวันศุกร์ในหนึ่งสัปดาห์” เนื่องจากวันศุกร์ในสังคมรัสเซียยุคก่อน ผู้คนจะไปตลาดเพื่อซื้อสินค้าและมักมีการติดเงินโดยขอผัดผ่อนไปในศุกร์หน้า เหตุการณ์ดังกล่าวจะซ้ำรอยในศุกร์ถัดไปเรื่อย ๆ เป็นวงจร (Trusov, 2020) สะท้อนการเปลี่ยนแปลงไปมาของความคิดของผู้หญิง หรือกรณีการเปรียบเทียบความคิดผู้หญิงกับกระเป๋าของชาวตาตาร์ เนื่องจากในบริบททาง ประวัติศาสตร์ชาวตาตาร์เป็นชนชาติที่เร่ร่อน ความมั่งคั่งจากกรณีนี้เปรียบกับกระเป๋ามักมีการเปลี่ยนแปลง มีการเคลื่อนย้ายทรัพย์สินจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง กระเป๋าในบางครั้งเต็มไปด้วยทรัพย์สินสมบัติ บางครั้งก็โล่ง โดยปัจจัยขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ของการเคลื่อนพลเพื่อไปรบในดินแดนต่าง ๆ (Our Tatarstan, 2020)

นอกจากนี้ยังพบกรณีอื่น ๆ ที่ระบุถึงความยากลำบากในการคาดเดาถึงพฤติกรรมและความคิดของผู้หญิง เช่น “ลักษณะของผู้หญิงไม่มีผู้คาดเดาได้” “ความคิดของผู้หญิงเปลี่ยนแปลงได้” เป็นต้น

2. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านภาระหน้าที่

ในสุภาษิตกลุ่มดังกล่าวมีการกล่าวถึงภาระหน้าที่ที่ตลอดจนบทบาทของหญิงในสิ่งที่ควรรับผิดชอบ สิ่งที่ดีควรประพฤติปฏิบัติ โดยมีการนำเสนอกลุ่มความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์ทั้งเชิงบวกเชิงลบ และมีความเป็นกลาง โดยพบทั้งสิ้น 10 สุภาษิต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สุภาษิตรัสเซีย	คำแปลแบบตรงตัวในภาษาไทย
Мужик да собака всегда на дворе, а баба да кошка завсегда в избе	ผู้ชายและสุนัขมักจะอยู่นอกบ้าน ส่วนผู้หญิงและแมวมักจะอยู่ในเรือนอยู่เสมอ
Бабы-то промыслы, что неправые помыслы	อาชีพออกล่าสัตว์ของผู้หญิงเป็นความคิดที่ผิดพลาด
Бабы города недолго стоят (а без баб города не стоят)	เมืองที่สร้างโดยหญิงคงอยู่ได้ไม่นาน (แต่เมืองที่ปราศจากหญิงไม่สามารถดำรงอยู่ได้)
Лучше раз в году родить, чем день-деньской бороду брить	การให้กำเนิดหนึ่งครั้งต่อปีดีกว่าการโกนหนวดวันแล้ววันเล่า
Курице не быть петухом, а бабе мужиком	ไก่ตัวเมียไม่สามารถเป็นไก่ตัวผู้ได้ ส่วนหญิงไม่สามารถเป็นผู้ชาย (หัวหน้าครอบครัว) ได้
Пусти бабу в рай: она и корову за собой ведет	อนุญาตให้หญิงเข้าสวรรค์ หล่อนจะนำวัวติดตัวมาด้วย

สุภาษิตถ่ายทอดความคิดของชาวรัสเซียในหลายศตวรรษก่อนที่มีการแบ่งภาระความรับผิดชอบระหว่างชายและหญิงชัดเจน โดยผู้ชายจะทำงานนอกบ้าน ในขณะที่หญิงจะอยู่ในบ้านซึ่งมีบทบาทในการทำครัว ทำความสะอาด และดูแลบ้านจากสุภาษิต “ผู้ชายและสุนัขมักจะอยู่นอกบ้าน ส่วนผู้หญิงและแมวมักจะอยู่ในเรือนอยู่เสมอ” การมีหน้าที่ให้กำเนิดบุตรซึ่งมีความลำบากน้อยกว่างานหรือภาระของผู้ชายจากสุภาษิต “การให้กำเนิดหนึ่งครั้งต่อปีดีกว่าการโกนหนวดวันแล้ววันเล่า” นอกจากนี้สุภาษิตไม่สนับสนุนให้หญิงทำหน้าที่ในส่วนที่เป็นความรับผิดชอบของผู้ชายเนื่องจากจะทำให้ผลลัพธ์ออกมาไร้ประสิทธิภาพ และยังเป็นเรื่องที่ผู้คนในสังคมไม่ให้การยอมรับตามที่พบในสุภาษิต “อาชีพออกล่าสัตว์ของผู้หญิงเป็นความคิดที่ผิดพลาด” หรือ “เมืองที่สร้างโดยหญิงคงอยู่ได้ไม่นาน”

(Dictionary of proverbs and sayings, n.d) อย่างไรก็ตามก็ตีบทบาทของผู้หญิงในการดูแลบ้าน การประกอบอาหาร ภาระหน้าที่ในครัวเรือนมีความสำคัญซึ่งถือเป็นภาพลักษณ์เชิงบวกจากสุภาษิต “แต่เมืองที่ปราศจากผู้หญิงไม่สามารถดำรงอยู่ได้” หรือ “อนุญาตให้ผู้หญิงเข้าสวรรค์ หล่อนจะนำวัวติดตัวมาด้วย”

3. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านการพูดคุยนินทาและการส่งเสียงดัง

สุภาษิตกลุ่มดังกล่าวนำเสนอกลุ่มความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์เชิงลบด้านพฤติกรรมของผู้หญิงที่มีการจับกลุ่มนินทา พูดคุย การส่งเสียงดัง หรือการพูดจาโดยไร้แก่นสาร โดยพบทั้งสิ้น 10 สุภาษิต ตามที่ปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

สุภาษิตรัสเซีย	คำแปลแบบตรงตัวในภาษาไทย
Три бабы – базар, а семь – ярмарка	ผู้หญิงสามคนเปรียบเป็นตลาดบাজার ส่วนผู้หญิงเจ็ดคนเปรียบตั้งงานแสดงสินค้า
Волос долог, а язык длинней (у бабы).	เส้นผมว่ายาวแล้ว แต่ลิ้น (ของผู้หญิง) ยาวกว่า
Вольна баба в языке, а черт в бабьем кадыке	ผู้หญิงมีอิสระในการใช้ภาษา ส่วนซาตานอยู่ในลูกกระเดือกของผู้หญิง
Где баба, там рынок; где две, там базар	ที่ไหนมีผู้หญิงหนึ่งคนที่นั่นมีตลาด ที่ไหนมีผู้หญิงสองคนที่นั่นมีตลาดบাজার
Баба бредит, да черт ей верит	ผู้หญิงพูดจาเพื่อเจ้อ ส่วนซาตานเชื่อหล่อน
Курица гогочет, а петух молчит	ไก่ตัวเมียส่งเสียงดัง ส่วนไก่ตัวผู้นิ่งเงียบ

จากตัวอย่างของสุภาษิตมีการนำเสนอพฤติกรรมการส่งเสียงดังผ่านสัญลักษณ์คือไก่ตัวเมีย ตรงกันข้ามกับเพศชายที่มักเป็นฝ่ายที่นิ่งเงียบในสุภาษิต “ไก่ตัวเมียส่งเสียงดัง ส่วนไก่ตัวผู้นิ่งเงียบ” การเปรียบเทียบผู้หญิงกับสถานที่ส่งเสียงดัง โดยยังมีผู้หญิงจำนวนมากเท่าใด สถานที่ ๆ นำมาใช้เปรียบในสุภาษิตก็จะมีเสียงดังมากขึ้นเท่านั้น ได้แก่ “ตลาด” (рынок) “ตลาดบাজার” (базар) (มีความแตกต่างจากคำว่า “ตลาด” ที่ทั่วไปโดยคำศัพท์คำดังกล่าวมีรากศัพท์มาจากภาษาเปอร์เซีย ตะวันออกมีนัยยะแฝงถึงสถานที่ ๆ ผู้คนส่งเสียงดัง (Radio Sputnik Fm, 2018) ไปสู่ “งานแสดงสินค้า” (ярмарка) จากสุภาษิต “ผู้หญิงสามคนเปรียบเป็นตลาดบাজার ส่วนผู้หญิงเจ็ดคนเปรียบตั้งงานแสดงสินค้า” หรือ “ที่ไหนมีผู้หญิงหนึ่งคนที่นั่นมีตลาด ที่ไหนมีผู้หญิงสองคนที่นั่นมีตลาดบাজার” (ตลาดแสดงสินค้านั้นปรากฏผู้คนจำนวนมากในช่วงเวลาที่กำหนดไว้โดยมักจะปรากฏในเทศกาลต่าง ๆ

ในขณะที่ตลาดบาศาร์เป็นตลาดที่มีการเปิดขายเป็นประจำโดยไม่ต้องพิจารณาจากวันในเทศกาลและมักมีผู้คนมากมายที่มักจะส่งเสียงดัง) นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง “ผู้หญิง” กับ “ชาตาน” ในด้านการพูด และมีการสื่อความในแง่ลบในความหมาย การพูดจาเรื่องไม่ดี เรื่องนินทาจากสุภษิต “ผู้หญิงมีอิสระในการใช้ภาษา ส่วนชาตานอยู่ในลูกกระเดือกของผู้หญิง” และ “ผู้หญิงพูดจาเพื่อเจ้า ส่วนชาตานเชื่อหล่อน”

4. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านสติปัญญา

ในประเด็นภาพลักษณ์ข้างต้นผู้วิจัยพบสุภษิตที่นำเสนอมุมมองด้านสติปัญญาของผู้หญิงที่ส่วนใหญ่ถูกกล่าวในเชิงลบและเต็มไปด้วยข้อจำกัด อีกทั้งมีการเปรียบเทียบผู้หญิงกับวัตถุหรือสิ่งต่าง ๆ ที่สะท้อนมุมมองเชิงลบ โดยพบทั้งสิ้น 8 สุภษิต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สุภษิตรัสเซีย	คำแปลแบบตรงตัวในภาษาไทย
Волос долог, да ум короток	เส้นผมยาวแต่ความฉลาดสั้น
Волос глуп – везде растет	เส้นผมโง่เขลา และมันเติบโตขึ้นทุกหนทุกแห่ง
Женское сердце – что ржа в железе. Баба – что жаба	ใจของผู้หญิงเหมือนสนิมในเหล็ก ผู้หญิงเปรียบดังคางคก
В чем деду стыд, в том бабе смех	ในสิ่งที่ผู้ชายมีความละอายใจ ผู้หญิงกลับหัวเราะซ้ำชั้น
Пока баба с печи летит, семьдесят семь дум передумает	ในขณะที่ผู้หญิงออกห่างจากเตาทำอาหาร หล่อนเปลี่ยนความคิดไปเจ็ดสิบเจ็ดครั้ง

ในภาพลักษณ์กลุ่มดังกล่าวส่วนใหญ่นำเสนอประเด็นที่ว่าผู้หญิงมีข้อจำกัดทางปัญญา เต็มไปด้วยความโง่เขลา โดยในสุภษิตใช้คำว่า “เส้นผมยาว” เพื่อใช้แทนลักษณะของผู้หญิงจากสุภษิต “เส้นผมยาวแต่ความฉลาดสั้น” หรือ “เส้นผมโง่เขลา และมันเติบโตขึ้นทุกหนทุกแห่ง” นอกจากนี้มีการเปรียบเทียบผู้หญิงเป็นคางคกซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อดั้งเดิมในกรณีที่สัตว์จำพวกกบเมื่ออยู่ในกระทะร้อนจะไม่กระโดดหนีเพราะประสาทสัมผัสซ้าจนกระทั่งมันเสียชีวิตในท้ายที่สุด (Fomicheva, 2020) จากสุภษิต “ใจของผู้หญิงเหมือนสนิมในเหล็ก ผู้หญิงเปรียบดังคางคก” อย่างไรก็ตามมีบางสุภษิตที่กล่าวถึงภาพลักษณ์เชิงบวกของผู้หญิงที่เป็นคนที่คิดเร็ว มีไหวพริบ และสามารถคาดการณ์สิ่งต่าง ๆ ได้ล่วงหน้าเลือกทำสิ่งที่ถูกต้องได้อย่างรวดเร็วจากสุภษิต “ในขณะที่ผู้หญิงออกห่างจากเตาทำอาหาร หล่อนเปลี่ยนความคิดไปเจ็ดสิบเจ็ดครั้ง” (The world of idiomatic phrases, 2023)

5. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านความขัดแย้งและความแตกแยก

สุภาษิตกลุ่มดังกล่าวนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้หญิงในเรื่องความไม่ลงรอย การแตกแยก หรือความขัดแย้ง โดยพบทั้งสิ้น 7 สุภาษิต สามารถนำเสนอผ่านตัวอย่างต่อไปนี้

สุภาษิตรัสเซีย	คำแปลแบบตรงตัวในภาษาไทย
Семь топоров вместе лежат, а две прялки врознь	ขวานเจ็ดเล่มอยู่ด้วยกัน แต่เครื่องปั่นด้ายสองเครื่องแยกกันอยู่
Куда черт не поспеет, туда бабу пошлет Где бес не сможет, туда бабу пошлет.	ที่ใดที่ซาตานไปไม่ทันกาล มันจะส่งผู้หญิงไปที่นั่น ที่ใดที่ปีศาจไม่สามารถ มันจะส่งผู้หญิงไปที่นั่น
Две косы и рядом, и в кучке, а две прялки – никак	เปียสองข้างทั้งอยู่ใกล้กันและอยู่เป็นคู่ แต่เครื่องปั่นด้านสองเครื่องเป็นไปไม่ได้

ความแตกแยกและความไม่ลงรอยของผู้หญิงจากมุมมองของสุภาษิตในหลายกรณีเกิดขึ้นเมื่อผู้หญิงอยู่ด้วยกัน ต่างจากผู้ชายหรือเด็กผู้หญิงที่เมื่ออยู่รวมกันกลับไม่ประสบปัญหาดังกล่าวนอกจากสุภาษิต “ขวานเจ็ดเล่มอยู่ด้วยกัน แต่เครื่องปั่นด้านสองเครื่องแยกกันอยู่” และ “เปียสองข้างทั้งอยู่ใกล้กันและอยู่เป็นคู่ แต่เครื่องปั่นด้านสองเครื่องเป็นไปไม่ได้” โดยเปรียบเทียบผู้หญิงเป็น “เครื่องปั่นด้าย” ผู้ชายเป็น “ขวาน” และเด็กผู้หญิงเป็น “ผมเปีย” นอกจากนี้ยังพบการเปรียบเทียบผู้หญิงเป็นคนที่ทำงานให้กับปีศาจหรือซาตาน ตัวแทนของความชั่วร้ายและความไม่ดี จากสุภาษิต “ที่ใดที่ซาตานไปไม่ทันกาล มันจะส่งผู้หญิงไปที่นั่น” และ “ที่ใดที่ปีศาจไม่สามารถ มันจะส่งผู้หญิงไปที่นั่น” หมายถึงการกระทำที่ไม่คิดของผู้หญิงที่นำมาสู่การเกิดปัญหาต่าง ๆ ในเวลาต่อมา (Folk art, 2023) โดยบริบทดังกล่าวปีศาจหรือซาตานเป็นสัญลักษณ์ของความแตกแยก ความขัดแย้ง หรือปัญหาใด ๆ

6. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านการเน้นอารมณ์ความรู้สึกเป็นที่ตั้ง

ในประเด็นดังกล่าวของสุภาษิตบอกเล่าภาพลักษณ์เชิงลบของผู้หญิงที่เน้นอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ มากกว่าเหตุผล โดยพบทั้งสิ้น 7 สุภาษิต ตามที่ปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

สุภาษิตรัสเซีย	คำแปลแบบตรงตัวในภาษาไทย
Женское сердце, что котел кипит	หัวใจของผู้หญิงก็เหมือนหม้อต้มน้ำที่เดือด
Бабы слезы чем больше унимать, тем хуже	น้ำตาของผู้หญิงยิ่งกลั่นยิ่งแฉะลง
Баба слезами беде помогает	ผู้หญิงแก้ไขปัญหาคด้วยน้ำตา
Без плачу у бабы дело не спорится	ผู้หญิงจะไม่ได้เถียงโดยไม่มีน้ำตา

จากสุภาษิตมีการเปรียบเทียบอารมณ์ใจร้อนของผู้หญิงกับหม้อต้มน้ำเดือดในสุภาษิต “หัวใจของผู้หญิงก็เหมือนหม้อต้มน้ำที่เดือด” อีกทั้งมีการตัดสินใจ การแก้ปัญหา หรือการกระทำใด ๆ โดยใช้อารมณ์ความรู้สึกเป็นที่ตั้ง โดยสังเกตได้จากการปรากฏคำว่า “น้ำตา” ในประโยคของสุภาษิตต่าง ๆ ได้แก่ “น้ำตาของผู้หญิงยิ่งกลั่นยิ่งแฉะลง” “ผู้หญิงแก้ไขปัญหาคด้วยน้ำตา” และ “ผู้หญิงจะไม่ได้เถียงโดยไม่มีน้ำตา”

7. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านข้อจำกัดของการใช้ประโยชน์และคุณค่า

ภาพลักษณ์ในสุภาษิตข้างต้นมีการลดคุณค่าหรือการกล่าวถึงความไร้ประโยชน์ของผู้หญิงในการทำกิจกรรมใด ๆ โดยพบทั้งสิ้น 6 สุภาษิต ตามที่ปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

สุภาษิตรัสเซีย	คำแปลแบบตรงตัวในภาษาไทย
Баба с возу – кобыле легче	ผู้หญิงที่ลงจากเกวียน ม้าเพศหญิงก็จะ (ลากเกวียนได้) ง่ายขึ้น
Я думал, идут двое, ан мужик с бабой	ผมคิดว่ามีคนเดินมาสองคน ที่แท้เป็นผู้ชายกับผู้หญิง
Кобыла не лошадь, баба не человек	ม้าตัวเมียไม่ใช่ม้า ส่วนผู้หญิงไม่ใช่คน
От нашего ребра нам не ждать добра	เราไม่อาจคาดหวังประโยชน์จากซี่โครงของเราได้

จากตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงบทบาทของผู้หญิงที่ถูกมองจากสังคมในอดีตว่าเป็นภาระ ข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์หรือสิ่งแรกๆ ที่ควรค่าแก่การเสียสละ โดยจะพบจากสุภาษิต “ผู้หญิงที่ลงจากเกวียน ม้าเพศหญิงก็จะ (ลากเกวียนได้) ง่ายขึ้น” โดยมีที่มาจากการขนส่งโดยพาหนะของผู้คนในสมัยก่อนที่ใช้เกวียนและใช้ม้าลากจูง กรณีที่สามีและภรรยาขึ้นนั่งเกวียนมาด้วยกันและต้องขึ้นเนินเขา ผู้เป็นภรรยาจะลงจากเกวียนเพื่อให้ม้าสามารถขนสามีและสิ่งของขึ้นเนินไปได้ก่อน (Kovyneva, 2023) การกล่าวถึงบทบาทของผู้หญิงที่มีความสำคัญและคุณค่าไม่เท่าเทียมกับผู้ชาย มีการลดคุณค่าของผู้หญิงที่ไม่เท่ากับมนุษย์ตามที่ปรากฏในสุภาษิต “ผมคิดว่ามีคนเดินมาสองคน ที่แท้เป็นผู้ชายกับผู้หญิง” และ “ม้าตัวเมียไม่ใช่ม้า ส่วนผู้หญิงไม่ใช่คน” หรือการย้ำเตือนถึงการไม่สามารถคาดหวังสิ่งที่ดีหรือประโยชน์จากผู้หญิงได้จากสุภาษิต “เราไม่อาจคาดหวังประโยชน์จากซี่โครงของเราได้” โดยในบริบทดังกล่าวผู้หญิงถูกเปรียบกับซี่โครงตามความเชื่อของคัมภีร์ไบเบิลที่ผู้หญิงถือกำเนิดขึ้นมาจากซี่โครงของผู้ชาย (Journal of Foma, 2023)

8. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านพฤติกรรมที่ดื้อรั้น

สุภาษิตข้างต้นนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่มีพฤติกรรมของความดื้อรั้น ไม่ยอมคน โดยพบทั้งสิ้น 4 สุภาษิต สามารถสังเกตได้จากตัวอย่างต่าง ๆ ต่อไปนี้

สุภาษิตรัสเซีย	คำแปลแบบตรงตัวในภาษาไทย
Мужик тянет в одну сторону, баба в другую	ผู้ชายดึงไปทางหนึ่ง ผู้หญิงดึงไปอีกทางหนึ่ง
Смирен топор, да веретено бодливо	ขวานถ่อมตน ส่วนแกนหมุนปั่นด้ายพุ่งปัก
Бабе хоть кол на голове теши	ผู้หญิงไม่สามารถล้มไม้ให้คมบนหัวได้

ความไม่เชื่อฟังและการดื้อรั้นของผู้หญิงสามารถพบในสังคมสมัยก่อนที่มีความเป็นปิตาธิปไตย หรือสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ในครอบครัวตามที่ปรากฏในสุภาษิต “ผู้ชายดึงไปทางหนึ่ง ผู้หญิงดึงไปอีกทางหนึ่ง” การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผู้ชายและผู้หญิง โดยเพศชายไม่ดื้อรั้นเท่าผู้หญิง ตามที่พบในสุภาษิต “ขวานถ่อมตน ส่วนแกนหมุนปั่นด้ายพุ่งปัก” มีการเปรียบเทียบผู้หญิงเป็น “แกนหมุนปั่นด้าย” ส่วนผู้ชายเป็น “ขวาน” นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างจากสุภาษิตที่เกี่ยวกับการล้มขวานที่ควรล้มกับแทงไม้แทนที่จะเป็นหัวของมนุษย์แต่ผู้หญิงก็เลือกที่จะไม่เชื่อฟัง ดังนั้นสุภาษิต “ผู้หญิงไม่สามารถล้มไม้ให้คมบนหัวได้” จึงกล่าวถึงความดื้อรั้นของผู้หญิงที่แม้จะได้รับการเตือนแต่ก็ยังดื้อรั้นไม่เชื่อฟัง (The world of idiomatic phrases, 2023)

9. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านการขาดความน่าเชื่อถือ

สุภาษิตที่นำเสนอภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านการขาดความน่าเชื่อถือเป็นสุภาษิตที่ปรากฏน้อยที่สุดโดยพบทั้งสิ้น 2 สุภาษิต ประกอบไปด้วยรายละเอียดต่อไปนี้

สุภาษิตรัสเซีย	คำแปลแบบตรงตัวในภาษาไทย
Не купи у попа лошади, не бери и удовы дочери	อย่าซื้อม้าจากพระสันตะปาปา อย่ารับลูกสาวจากหญิงม่าย
Кто бабе (свахе) поверит, трех дней не проживет	ใครก็ตามที่เชื่อผู้หญิง (แม่สื่อ) จะไม่มีชีวิตอยู่ในสามวัน

สุภาษิตนำเสนอกลุ่มความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่ไม่สามารถไว้ใจได้ การขาดความน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะผู้หญิงที่มีสถานะเป็นม่ายทั้งนี้ในมุมมองของผู้คนในสมัยก่อน ผู้หญิงม่ายและผู้หญิงชราถูกมองในเชิงลบ หากไม่ได้รับความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนจากผู้ชาย ผู้หญิงกลุ่ม

ดังกล่าวจะมีชีวิตอยู่ด้วยความทุกข์ยาก อยู่ในสภาพที่ลำบากยากจน และไม่มั่นคง (Bychkova, 2020) ทำให้ไม่สามารถดูแลลูกของตนให้เป็นคนที่ดีพร้อมและสมบูรณ์ได้ จึงปรากฏคำเตือนสุภาพิต “อย่าซื้อผ้าจากพระสันตะปาปา อย่ารับลูกสาวจากหญิงม่าย” หรือตัวอย่างของสุภาพิตที่นำเสนอภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่มักกล่าวคำโกหกอยู่บ่อยครั้ง ส่งผลต่อการขาดความน่าเชื่อถือ ดังนั้นการเชื่อผู้หญิง (หรือในบางกรณีกล่าวถึงผู้หญิงที่อยู่ในสถานะของแม่สื่อ) ดังที่พบในสุภาพิต “ใครก็ตามที่เชื่อผู้หญิง (แม่สื่อ) จะไม่มีชีวิตอยู่ในสามวัน”

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษากลุ่มความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่ปรากฏในสุภาพิตรัสเซีย สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ว่า สุภาพิตส่วนใหญ่เน้นการนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้หญิงในเชิงลบ โดยเฉพาะลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของผู้หญิงที่ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมรัสเซีย เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจ และนำมาใช้เป็นข้อห้ามไม่ให้ผู้หญิงชาวรัสเซียประพฤติหรือละเมิดค่านิยมของสังคมในขณะนั้น โดยอาจกล่าวได้ว่าสังคมในรัสเซียในยุคอดีตมีลักษณะเป็นแบบบิดาธิปไตยที่มีการกำหนดความสำคัญของผู้ชายเป็นลำดับแรก และใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานของผู้ชายเพื่อวัดสิ่งที่เหมาะสมและสิ่งที่พึงกระทำให้กับผู้หญิง ดังจะพบได้จากการให้ความหมายที่สะท้อนบทบาทภาพลักษณ์เชิงลบของผู้หญิงทั้งการพูดจาฉะฉาน การส่งเสียงดัง การขาดความน่าเชื่อถือ และประเด็นอื่น ๆ อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์ความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์เชิงบวกสามารถพบในประเด็นด้านการปฏิบัติตามภาระหน้าที่ของผู้หญิงในฐานะผู้ดูแลครอบครัว การทำครัว และการดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน มีการกล่าวถึงมุมมองเชิงบวกด้านการคิดเร็วและการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ เนื่องจากประสบการณ์ชีวิตและการใช้ชีวิตที่มีเรื่องให้คิดมากมายของผู้หญิงส่งผลต่อความรวดเร็วในการตัดสินใจ

ภาพลักษณ์เชิงลบของผู้หญิงที่ปรากฏในกลุ่มความหมายของสุภาพิตของสังคมรัสเซียหลายศตวรรษก่อนหน้านี้ปฏิเสธไม่ได้ว่ามีที่มาจากความเชื่อและความศรัทธาของศาสนาคริสต์ที่มีต่อผู้คนในยุคดังกล่าว โดยจะพบได้จากข้อสังเกตจากการใช้สุภาพิต “เราไม่อาจคาดหวังประโยชน์จากซีโครงของเราได้” ซึ่งมีที่มาจากความเชื่อในทางศาสนาว่าอีฟผู้เป็นมนุษย์เพศหญิงคนแรกถือกำเนิดขึ้นจากซีโครงของอดัมผู้เป็นมนุษย์เพศชายคนแรก โดยเพศหญิงถูกมองในภาพลักษณ์เชิงลบตั้งแต่ในช่วงเวลาดังกล่าว อีกทั้งความเชื่อเรื่องราวเหนือธรรมชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับศาสนา เพศหญิงยังปรากฏร่วมกับปีศาจหรือซาตาน ทั้งการอยู่ในสถานะเดียวกันซาตาน การอยู่ใต้บังคับบัญชาของซาตาน หรือการเป็นส่วนหนึ่งของซาตาน จากสุภาพิต “ผู้หญิงพูดจาเพื่อเจ้า ส่วนซาตานก็เชื่อหล่อน” “ที่ใดที่ซาตานไปไม่ทันกาล มันจะส่งผู้หญิงไปที่นั่น” “ผู้หญิงมีอิสระในการใช้ภาษา ส่วนซาตานอยู่ใน

ลูกกระเดือกของผู้หญิง” สะท้อนภาพลักษณ์เชิงลบของผู้หญิงที่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมจากผู้ชาย เพื่อให้ปฏิบัติตามค่านิยมที่สังคมกำหนด ในทางกลับกันหากผู้หญิงอยู่โดยปราศจากผู้ชายจะทำให้ผู้หญิงขาดความน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะในสถานะของฝ่ายที่จะถูกมองว่าชีวิตความเป็นอยู่มีความยากลำบากและความทุกข์ยากทำให้ลูก ๆ หรือผู้ที่อยู่แวดล้อมเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามความคาดหวังจากสังคมไม่ได้ตามที่ปรากฏในสุภาษิต “อย่าซื้อม้าจากพระสันตะปาปา อย่ารับลูกสาวจากหญิงม่าย”

ภาพลักษณ์เชิงลบของผู้หญิงในสังคมรัสเซียที่เกี่ยวข้องกับมิติทางศาสนาโดยเฉพาะบทบาทของอีฟสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ผู้หญิงผ่านสุภาษิตอิตาเลียนของวิลาลินี แฝงยงค์ (2564) ที่กล่าวถึงการถูกตีตราของผู้หญิงว่าเป็นผู้สืบทอดความชั่วร้ายจากอีฟ ซึ่งเป็นเพศหญิงที่อ่อนแอ ไร้ความสามารถและปัญญา ในขณะที่เดียวกันอคติเชิงลบที่มีต่อผู้หญิงในสังคมยุโรปนอกเหนือจากรัสเซียและอิตาลีแล้วยังสามารถพบได้ในสเปนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์เชิงลบในสำนวนสุภาษิตสเปนของอาทิศย์ จิตรโท (2558) ที่กล่าวถึงการพบสุภาษิตเชิงลบจำนวนมากของผู้หญิง และผู้หญิงยังต้องมีหน้าที่ในการประพฤติปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม อาทิ การรักษานวลสงวนตัว การเชื่อฟังสามี การไม่โกหก การขยันขันแข็ง การประหยัดอดออม

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษากลุ่มความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์ของผู้หญิงผ่านสุภาษิตรัสเซียโดยใช้การเก็บข้อมูลจากหนังสือ “สุภาษิตชนชาติรัสเซีย” Пословицы русского народа (Dal, 1879) และแหล่งรวบรวมสุภาษิตรัสเซียที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เรียกว่า moiposlovicy.ru (n.d.) รวมทั้งสิ้น 65 สุภาษิตผู้วิจัยพบการนำเสนอกลุ่มความหมายของภาพลักษณ์ใน 9 ประเด็นย่อยดังต่อไปนี้

1. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงง่าย
2. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านภาระหน้าที่
3. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านการพูดคุยนินทาและการส่งเสียงดัง
4. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านสติปัญญา
5. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านความขัดแย้งและความแตกแยก
6. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านการเน้นอารมณ์ความรู้สึกเป็นที่ตั้ง
7. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านข้อจำกัดของการใช้ประโยชน์และคุณค่า
8. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านพฤติกรรมที่ดื้อรั้น
9. ภาพลักษณ์ของผู้หญิงด้านการขาดความน่าเชื่อถือ โดยสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ด้านพฤติกรรมของผู้หญิงที่มีความไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงง่ายพบมากที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของโพนีเชวาในด้านความโดดเด่นของสุภาษิตรัสเซียที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิง (Fomicheva, 2020) ทั้งนี้สามารถเชื่อมโยงได้จากพฤติกรรมของผู้หญิงที่มักไม่สามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างแน่ชัดโดยมีปัจจัยเสริมด้านค่านิยมของสังคมชาย

เป็นใหญ่ที่มักจะกำหนดบทบาทให้ผู้ชายเป็นคนที่ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ แทนผู้หญิง การศึกษาในด้านดังกล่าวสามารถสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของผู้คนในการให้ความสำคัญกับผู้หญิงในหลายศตวรรษก่อนหน้านี้นี้ได้ ซึ่งในหลายสิ่งอาจมีการปรับเปลี่ยนไปจากยุคปัจจุบันภายใต้การนำเสนอประเด็นทางสังคมที่พบถึงอคติของผู้คนหรือการเหมารวมที่อาจคาดเคลื่อนจากความเป็นจริง การจัดกลุ่มความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์ทั้ง 9 ประเภทมีความสำคัญต่อการเข้าใจถึงพฤติกรรมที่ปรากฏของผู้หญิงในสังคมรัสเซียที่ถูกลดทอนบทบาทไป นำมาสู่การทำความเข้าใจถึงปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศที่ยังฝังรากลึกในหลายสังคม และสามารถนำมาสู่การถกเถียงประเด็นและการเพิ่มความเข้าใจมุมมองต่าง ๆ ที่มีต่อผู้หญิงที่มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การศึกษากลุ่มของความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่พบในสุภาชิตรัสเซียทำให้เกิดความเข้าใจถึงมุมมองเชิงลบเป็นส่วนใหญ่ของผู้คนในสังคมรัสเซียยุคอดีต สามารถนำมาสู่การพิจารณาเรื่องความเข้าใจเรื่องบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงในอดีต และมุมมองต่าง ๆ ที่ถูกมองว่าเป็นภาพเหมารวมหรืออคติจากความคลาดเคลื่อนในแง่มุมมองต่าง ๆ ส่งผลมาถึงความเชื่อในยุคปัจจุบันหรือไม่ ตลอดจนนำมาสู่การตรวจสอบสิทธิสตรีของภาครัฐทั้งในรัสเซียหรือไทยในปัจจุบันว่าครอบคลุมการใช้ชีวิตของผู้หญิงในการป้องกันจากการใช้ความรุนแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการถูกเลือกปฏิบัติหรือไม่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษากลุ่มความหมายที่สะท้อนภาพลักษณ์ในงานวิจัยฉบับนี้ศึกษาผ่านสุภาชิตรัสเซียซึ่งเป็นหลักความเชื่อและหลักคำสอนที่มีอิทธิพลในยุคอดีตของรัสเซียเป็นหลัก ควรมีการศึกษาวิจัยภาพลักษณ์หรือบทบาทของผู้หญิงในยุคปัจจุบันว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปเช่นไร โดยสามารถศึกษาถึงประเด็นดังกล่าวผ่านงานวรรณกรรมหรือภาพยนตร์ในยุคสมัยใหม่เพื่อเป็นหนึ่งในภาพสะท้อนวิถีการมองโลกของคนรัสเซียในปัจจุบันได้ นอกจากนี้ในบริบทของสุภาชิตรัสเซียสามารถศึกษาเปรียบเทียบภาพลักษณ์ของผู้หญิงรัสเซียและผู้หญิงไทยเพื่อเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมตลอดจนความคิดความเชื่อของผู้คนจากทั้งสองชนชาติได้

รายการอ้างอิง

- กัญญ์วรา เจนพินิจกุล และเกวลี เพชราทิพย์. (2566). ภาพลักษณ์ประเทศไทยผ่านรายการโทรทัศน์จีน : กรณีศึกษารายการวาไรตี้ ทอล์กโชว์ “ชื่อเจี๋ยชิงเหนียนซัว”. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 42(1), 7-21.
- กัลยาณี กฤตโตปการกิต. (2563). สำนวนจีน : ภาพสะท้อนโลกทัศน์ของชาวจีนต่อสตรีจีน. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 13(1), 271-301.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2537). *วรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทัศนัย โคตรทอง. (2560). *ภาพลักษณ์ผู้สื่อข่าวที่ถูกสะท้อนบทบาทผ่านภาพยนตร์ไทย* (การค้นคว้าอิสระนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- นุรีดา อิบนิสุลัยมาน. (2565). ภาพสตรีในสุภาษิตมลายู. *วารสารอักษรศาสตร์*, 51(1), 83-104.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *ภาพลักษณ์*. สืบค้นจาก <https://dictionary.orst.go.th>
- พรทิพย์ พิมลสินธุ์. (2540). *ภาพพจน์นั้นสำคัญยิ่ง: การประชาสัมพันธ์กับภาพพจน์*. กรุงเทพฯ: ประกายพริก.
- วรารัตน์ มหามนตรี. (2557). ภาษิต สำนวน : ภาพสะท้อนโลกทัศน์ของคนไทยต่อผู้หญิง. *วารสารอารยธรรมศึกษา ไชย-สาละวิน*, 5(2), 9-58.
- วิลาสินีย์ แผงยงค์. (2564). ภาพผู้หญิงที่สะท้อนผ่านสุภาษิตอิตาเลียน. *วารสารอักษรศาสตร์*, 50(1), 83-104.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2541). *ภาพพจน์นั้น...สำคัญไฉน*. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2550). *สุภาษิต*. สืบค้นจาก <http://legacy.orst.go.th/?knowledge=สุภาษิต-๒๕-สิงหาคม-๒๕๕๐>
- อาทิตย์ จิตรโท. (2558). ภาพลักษณ์ในเชิงลบของผู้หญิงในสำนวนสุภาษิตสเปน. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 31(1), 131-146.
- อุบล เทศทอง. (2548). โลกทัศน์ต่อชายหญิง : ภาพสะท้อนจากภาษิตเขมร. *วารสารดำรงวิชาการ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 4(2), 131-155.
- Bychkova, E. A. (2020). Gender stereotypes in proverbs and sayings of the Russian language. *New Horizons of Russian Studies*, 9, 9-14.
- Dal, V. I. (1879). *Proverbs of the Russian People*. St. Petersburg: M. O. Wolf.
- Dal, V. I. (1957). *Proverbs of the Russian People*. Collection. Moscow.

- Dictionary of proverbs and sayings. (n.d.). *Cities of ladies don't last long*. Retrieved from <https://slovarick.ru/19/>
- Dictionary of the Russian Language. (n.d.). *Image*. Retrieved from <https://gufo.me/dict/ozhegov/образ>
- Folk art. (2023). *12 popular expressions, the meaning of which is not known to everyone*. Retrieved from <https://folkruussia.ru/rabota/zabegalas-kak-najda-znachenie-pogovorki.html>
- Fomicheva, A.P. (2020). The role of proverbs and sayings in shaping the image of a women in the Russian language picture of the world. *"Social and humanitarian problems of education and professional self-realization "Social Engineer-2020", 273-277.*
- Journal of Foma. (2023). *Woman: made from the rib of a man?*. Retrieved from <https://foma.ru/zhenshhina-sotvorennaya-iz-rebra-muzhchinyi.html>
- Kovyneva, M. (2023). *Why do they say "a woman with a cart – it's easier for a mare?*. Retrieved from <https://www.culture.ru/s/vopros/baba-s-vozu-kobyle-legche/>
- Martynova, A. N. & Mitrofanova, V. V. (1986). *Proverbs, sayings, riddles*. Moscow.
- Moiposlovicy. (n.d.). *Proverbs About Women*. Retrieved from <https://moiposlovicy.ru/zhenschina.html>
- Our Tatarstan. (2020). *Women's minds that Tatar sums*. Retrieved from <https://dzen.ru/media/nashtatarstan/jenskie-umy-chto-tatarskie-sumy5edb c95d784aeb7d7a944576>
- Radio Sputnik Fm. (2018). *What is the difference between a bazaar and a market?*. Retrieved from <https://bash.news/sputnik/uroki-russkogo/78348-chem-otlichaetsja-bazar-ot-rynka-9989>
- Shaimardanova, M. R. & Akhmetova, L. A. (2021). Value Representation of Gender Stereotypes through Paroemias Containing Gender Nomination (Based on English and Russian Proverbs). *Philology. Theory & Practice*, 14(10), 3249-3254.
- The world of idiomatic phrases. (2023). *Interpretation and origin of the idiomatic phrase "there's no way to beat it into thick head"*. Retrieved from <https://www.fraze.ru/index.php/frazeologizm/na-bukvu-h/khot-kol-na-golove-teshi>
- The world of idiomatic phrases. (2023). *The origin, meaning and use of the proverb "Baba (while) flies from the stove, seventy-seven thoughts will change her mind."* Retrieved from <https://fraze.ru/index.php/poslovitsy-pogovorki/poslov-na-bukvu-b/baba-poka-s-pechi-letit>

- Tokareva, N. A., Kirillova, T. S. & Konnova, O. V. (2019). Gender concepts of «woman, mother, girl» in Russian, English and Chinese phraseology. *Bulletin of Kalmyk university scientific journal*, 110–116.
- Trusov, M. (2020). Seven Fridays a week: the meaning and origin of the expression. Retrieved from <https://dzen.ru/media/id/5c1b6cb3d07efb00a93f3b7a/sem-piatnic-na-nedele-znach-enle-l-prolshojdenie-vyrajeniiia5edf24d375cc01341718705a>
- Zhang, Q. (2020). The image of a man and woman on the example of Russian and Chinese Linguocultural systems (based on the analysis of phraseological units). *The world of science, culture and education*, 2(81), 466–468.